

DẪN NHẬP TỔNG QUÁT

I. TÁC GIẢ

Theo truyền thống, tác giả chính là thánh Gioan Tông đồ, em của Giacôbê, con của ông Dêbêđê, cùng quê Bếtsaida với Phêrô và Anrê (Mc 1,20; Mt 4,21; 20,21). Gioan là một trong ba môn đệ thân tín thường theo Chúa Giêsu trong những dịp đặc biệt như hiến dung (Lc 9,28); cầu nguyện trong vườn cây dầu (Mt 26,37)... Gioan cùng người anh của mình là Giacôbê được đặt cho biệt danh là "*con cái thiên lôi*" (Mc 3,17), vì xin Chúa Giêsu cho lửa từ trời xuống thiêu hủy một làng vùng Samari về tội không đón tiếp Chúa Giêsu. Tuy nhiên, Gioan cũng được gọi bằng một biệt danh khác là "*người môn đệ Chúa Giêsu yêu mến*" (Ga 13,23; 20,2).

Trong cuộc thương khó, Phêrô chối Chúa, Giuđa phản bội Thầy, các Tông đồ khác đều bỏ trốn, chỉ mình Gioan theo Chúa Giêsu đến phút chót. Và dưới chân thập giá, Thầy Giêsu đã trao phó Mẹ Maria cho ngài.

Theo lưu truyền do Thánh Irênê ghi lại, khi về già, Thánh Gioan sống tại Êphêxô. Ngài bị lưu đày ra đảo Patmô thời hoàng đế Đômítian. Tại đây, ngài đã viết sách Khải huyền. Và ngài đã qua đời vì tuổi già.

Theo truyền thống, ngài cũng là tác giả của ba bức thư được đặt tên "*thư 1,2,3 Gioan*".

II. NƠI VÀ THỜI GIAN BIÊN SOẠN

1. Nơi biên soạn

Theo truyền thống, Thánh Gioan viết Tin mừng ở miền Tiểu Á. Thánh Irênê xác định rõ hơn, đó là tại Êphêxô.

2. Thời gian biên soạn

Không thể xác định chính xác, nhưng các nhà chú giải đồng ý với nhau là cuối thế kỷ thứ I, khoảng năm 90 sau công nguyên.

III. ĐỘC GIẢ

Có lẽ độc giả của Gioan trước hết là các tín hữu ở vùng Tiểu Á. Họ thuộc thế hệ thứ hai nên chỉ biết Chúa Giêsu qua lời rao giảng của các nhà truyền giáo. Họ là ai?

- Họ là các tín hữu gốc lương dân trở lại, ảnh hưởng rất sâu đậm bởi văn hóa Hy Lạp. Thánh Gioan rất quan tâm đến chi tiết này khi viết Tin mừng. Chẳng hạn, ngài dùng khái niệm "**Logos**" để trình bày về Chúa Giêsu.

- Họ cũng là tín hữu gốc Do Thái. Vì thế, trong Tin mừng, Gioan dùng rất nhiều hình ảnh quen thuộc của người Do Thái như cuộc xuất hành, Con Chiên Vượt Qua, Manna, cây nho, mục tử hay kiểu nói "*Ta là*".

Ngoài ra, độc giả của Gioan cũng sống trong môi trường mà trào lưu của thuyết Ngộ đạo đang phổ biến và phát triển. Thuyết này quan niệm rằng người ta đạt được ơn cứu độ bằng sự hiểu biết.

IV. MỤC ĐÍCH

Ở đoạn 20,30-31, Gioan viết: "*Đức Giêsu đã làm nhiều dấu lạ khác nữa trước mặt các môn đệ; nhưng những dấu lạ đó không được ghi chép trong sách này. Còn những điều đã*

được chép ở đây là để anh em tin rằng Đức Giêsu là Đấng Kitô, Con Thiên Chúa, và để anh em tin mà được sự sống nhờ danh Người". Từ đoạn này, chúng ta có thể rút ra hai mục đích mà Gioan muốn nhắm đến:

1. Gioan muốn ghi lại và giải thích một số dấu chỉ mà Chúa Giêsu đã làm: "Đức Giêsu đã làm nhiều dấu lạ khác nữa trước mặt các môn đệ".

Trong quyển Tin mừng thứ tư, Gioan ghi lại rất ít phép lạ so với Tin mừng Nhất Lãm. Hơn nữa, Gioan thường gọi các việc này là "*Dấu chỉ*" hơn là "*phép lạ*"¹. Và thường sau những "*dấu lạ*" là một diễn từ. Thí dụ: Sau dấu chỉ "*bánh hóa nhiều*" (6,1-15) là diễn từ về "*bánh trường sinh*" (6,25-71). Những dấu chỉ mà Chúa Giêsu đã làm và những lời Ngài đã nói chứng tỏ Ngài chính là Đức Kitô, Con Thiên Chúa.

2. Mời gọi các tín hữu tin vào Chúa Giêsu để được sống đời đời: "để anh em tin rằng Đức Giêsu là Đấng Kitô, Con Thiên Chúa, và để anh em tin mà được sự sống nhờ danh Người".

Đây là cụm từ quan trọng trong Tin mừng thứ tư². Gioan dùng 98 lần từ "TIN", và tất cả đều dưới dạng động từ, chẳng lần nào dưới dạng danh từ. Với Gioan, TIN không đơn giản là "**nói**" mà là **hành động**. Tin Chúa Giêsu là Đấng Kitô, Con Thiên Chúa. Tin là nhận biết Chúa Giêsu chính là Đấng Chúa Cha sai đến trần gian. Và nhờ Tin vào Ngài, con người được ơn cứu độ hay sự sống đời đời.

V. NỘI DUNG TỔNG QUÁT

Có nhiều cách chia Tin mừng theo Thánh Gioan. Chúng ta chỉ gọi lên 2 cách chia đơn giản:

1. Có nhà chú giải chia quyển Tin mừng thứ tư thành 2 phần:
 - a. Sách ghi lại những dấu chỉ (chương 1-12).
 - b. Sách ghi cuộc chịu nạn và phục sinh (chương 13-21)³.
2. Một số nhà chú giải khác chia sách này thành 3 phần dựa trên "GIỜ" của Chúa Giêsu:
 - a. Phần 1: Giờ chưa đến (chương 1-12).
 - b. Phần 2: Giờ đã đến (chương 13-17).
 - c. Phần 3: Giờ hy sinh và vinh hiển (chương 18-21)⁴.

¹ Gioan dùng từ Hy Lạp là **Sēmeion** (dấu chỉ) để chỉ các phép lạ; còn Tin mừng Nhất Lãm thì dùng từ **Teras** (sự lạ).

² Ga 3,15.16.36; 5,24; 6,27-29.35.40. 47.68-69; 11,25-26; 20,31.

³ Cách này là của Chales Harold Dodd.

⁴ Cách này là của Huang Sabin.